

<https://doi.org/10.26565/2524-2547-2026-74-23>

УДК 336.22

Тетяна Володимирівна Стеценко

кандидат економічних наук, доцент

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна,

майдан Свободи, 4, Харків, 61022, Україна

t.v.stetsenko@karazin.ua

<https://orcid.org/0000-0003-3836-4785>

ОЦІНКА ПОДАТКОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ КРАЇНИ

Метою даної статті є кількісна оцінка податкового потенціалу України. Досягнення мети дослідження полягає у виконанні наступних завдань: визначення компонентів податкового потенціалу, які можливо розрахувати на підставі відкритих даних; розрахунок податкового потенціалу та рівня податкових зусиль в Україні. В нормативно-правових документах тактичного та стратегічного характеру в Україні в якості індикаторів стану публічних фінансів загалом та податкової системи зокрема не використовуються податковий потенціал, рівень його реалізації та податковий розрив. Застосування даних показників дозволяє кількісно оцінити податкові зусилля в країні, надати характеристику достатності та виокремити подальші шляхи їх спрямування. Результати дослідження податкового потенціалу України довели, що наявний податковий розрив, спричинений як податковими втратами від функціонування неформального сектору економіки, так і наданням податкових пільг. За період 2015-2023 рр. рівень реалізації податкового потенціалу коливався на рівні 60-70 %. Враховуючи наявність продуктивних податкових пільг, податковий потенціал не може бути реалізований на 100 %. Орієнтиром для докладання подальших податкових зусиль можуть стати середні показники реалізації податкового потенціалу в країнах регіону Європи та Центральної Азії – 82,5 %. Сприячись на результати міжнародних досліджень, в Україні варто зусередитись на роботі не з компонентою реалізованого податкового потенціалу за рахунок зміни податкових ставок та інших елементів податків, а з нереалізованою складовою. Вбачається доцільним активно працювати над добровільністю сплати податків в Україні, продовжувати легітимізацію обов'язковості сплати податків за рахунок оптимально розміщення бюджетних коштів, боротьбою з корупцією та ухиленням від сплати податків.

Ключові слова: податки, податковий потенціал, податкові зусилля, податковий розрив.

JEL Classification: H21; H26; H30.

Як цитувати: Стеценко, Т. В. (2026). Оцінка податкового потенціалу країни. *Соціальна економіка*, 74, 273–281. <https://doi.org/10.26565/2524-2547-2026-74-23>

Вступ. Кожна країна, вибудовуючи власну податкову стратегію, повинна оперувати поняттями «податковий потенціал» (англ. tax potential, tax capacity), «рівень реалізації податкового потенціалу» (англ. tax effort) та «податковий розрив» (англ. tax gap). Саме наявність податкового розриву, його поглиблення в динаміці або сталий характер є підставою для реформування як податкової системи країни, так і перегляду соціально-економічної доктрини країни.

Наприкінці грудня 2023 р. в Україні була прийнята Національна стратегія дохо-

дів до 2030 року¹. Не можливо применши-ти важливість та значущість прийняття даного документу для всієї системи публічних фінансів України. Відмітимо, що основним цільовим індикатором макроекономічного характеру в стратегії зазначене податкове навантаження: його значення вказане на рівні 27 % від номінального ВВП. Всі розра-

¹ Національна стратегія доходів до 2030 року : схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2023 року № 1218-р. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-skhalennia-natsionalnoi-strategii-dokhodiv-do-2030-s1218-271223> (дата звернення: 26.02.2026).

хунки податкових надходжень базуються на офіційній статистиці. Стратегія прописана як покроковий шлях «... для забезпечення потенціалу задоволення фіскальних потреб у середньостроковій перспективі»¹, тобто наголошується на потребі реалізації податкового потенціалу. Але сам документ не містить кількісних розрахунків такого потенціалу та наявного податкового розриву в Україні.

Метою даної статті є кількісна оцінка податкового потенціалу України. Досягнення мети дослідження полягає у виконанні наступних завдань: визначення компонентів податкового потенціалу, які можливо розрахувати на підставі відкритих даних; розрахунок податкового потенціалу та рівня податкових зусиль в Україні. Об'єктом дослідження є сукупність економічних відносин, що формується внаслідок справляння податків. Предметом дослідження є податковий потенціал, податковий розрив та податкові зусилля.

Огляд літератури. Оцінка податкового потенціалу у вітчизняному науковому просторі в останнє десятиріччя мала чітко окреслене регіональне забарвлення. Більшість наукових статей була присвячена визначенню та оцінці податкового потенціалу або регіону, або адміністративно-територіальної одиниці, або ОТГ, або місцевого бюджету. Т. В. Канєва та М. О. Рубан (2018), зосереджуючись на оцінці податкового потенціалу адміністративно-територіальної одиниці, вивели модель оцінки податкового потенціалу певного податку також і для країни в цілому. Запропонована ними модель оцінки базується на порівнянні номінальної та ефективної ставок податку. Дана модель заслуговує уваги, так як враховує розбіжності між зазначеними ставками внаслідок застосування податкових пільг різних видів. В статтях (Демиденко & Демиденко, 2021; Іванова, 2023; Цимбалюк, Антонюк, & Карлін, 2022) досліджується сутність та методи оцінки податкового потенціалу регіону, кількісні розрахунки потенціалу здійснюються на підставі індексу податкового потенціалу, що враховує відмінності регіону у ВРП та податкових доходах від середніх значень по країні. В даній групі статей (Шаповал & Чех, 2021; Десятнюк & Ткачик, 2021; Горелик, Конельська, & Гаврилюк, 2023) акцент робиться на про-

позиціях щодо реалізації податкового потенціалу території. Для даного дослідження важливими є наступні дві статті, в яких підкреслюється обов'язковість врахування тіньового сектору економіки при оцінці податкового потенціалу країни (Ліснічук & Кісіль, 2020) та місцевого бюджету (Осадча, Дума, & Мельник, 2025).

Дослідження іноземних науковців в більшій мірі орієнтовані на пошук методів кількісної оцінки податкового потенціалу. Стаття (Mawejje & Sebudde, 2019) містить оцінку податкового потенціалу країн світу за період 1996-2015 рр. методом стохастичної межі. Важливими є висновки щодо соціально-економічного розвитку країни та рівнем реалізації податкового потенціалу: держави, які максимально реалізують свій податковий потенціал, зазвичай відрізняються високим рівнем доходів, розвитком фінансовим сектором та низькою інфляцією; в їхній економіці переважають промисловість, сфера послуг і міжнародна торгівля; такі країни мають урбанізоване суспільство, активно інвестують у людський капітал та успішно мінімізують корупцію. Дані висновки можуть сприяти формуванню податкової стратегії країни в частині розширення прогнозованої складової податкового потенціалу. Стаття (Afonso, Montes, & Domínguez, 2025) також містить оцінку податкового потенціалу країн ОЕСР методами Data Envelopment Analysis та аналізу стохастичної межі (Stochastic Frontier Analysis). Відмінністю їх результатів від попереднього дослідження полягає у визначенні можливості зміни наявного податкового навантаження в країні залежно від коефіцієнта податкових зусиль.

Т. Hayruni, G. Minasyan, A. Nurbekyan (2025) також методом аналізу стохастичної межі досліджували податковий потенціал країн світу. Їх висновки корелюються з попередніми дослідженнями: вищі податкові зусилля демонструють країни з високою якістю управління, верховенством права та успішною антикорупційною політикою. Схожих висновків дійшли й (Bird, Martinez-Vazquez, & Torgler, 2008): податкові зусилля суттєво залежать від інституційних чинників, таких як корупція, підзвітність органів влади, громадянське суспільство. (Gupta & Kalra, 2026) також позначають, що нереалізована складова податкового потенціалу пов'язана з корупцією та ухиленням від сплати податків, нерациональним наданням податкових пільг та слабким інституційним механізмом. А. D. Jensen та J. L. Weigel (2026) аргументують, що при наявності податкового розриву уряду кра-

¹ Національна стратегія доходів до 2030 року : схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2023 року № 1218-р. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-skhhvalennia-natsionalnoi-strategii-dokhodiv-do-2030-s1218-271223> (дата звернення: 26.02.2026).

їни потрібно в першу чергу звернути увагу на ефективність функціонування податкових органів та рівень легітимності справляння податків.

Наукова праця (Васо, Lieskovska, & Nemec, 2026) доводить, що ефективна ставка має свої обмеження в оцінці податкового потенціалу, насамперед через неможливість оцінки прихованих доходів внаслідок тіньових операцій. Дослідження (Lengaram, Ntuli, & Mahonye, 2025) також доводить, що наявність тіньового сектору економіки та його розмір істотно впливають на податкові зусилля країни. Th. Aronsson та F. Xu (2026) отримали схожі результати, що податковий розрив є глибшим в країнах, де поширена корупція та тіньова економіка.

В. Dalamagas, P. Palaios та S. Tantos (2019) на прикладі вибірки з 30 країн встановили, що фактичне податкове навантаження в більшості досліджуваних країн є меншим за розрахований ними оптимальний рівень на підставі двох змінних – ВВП та споживчих витрат. Методом максимізації корисності також був розрахований індекс податкового зусилля.

Попри суттєві наукові та практичні на-

працювання щодо податкового потенціалу та податкових зусиль дослідження щодо оцінки даних параметрів для України, як країни в цілому, є не поширеними.

Методологія дослідження. В цьому дослідженні були використані терміни в наступних значеннях. Податковий потенціал – максимальний рівень податкових надходжень, якого може досягти країна². Податковий потенціал визначається економічними та інституційними можливостями країни на певний момент часу. Ступінь наближення фактичних податкових надходжень до цього рівня вимірюється показником податкових зусиль. Різниця між податковим потенціалом країни та фактичними податковими надходженнями відображає загальний податковий розрив³.

Для розрахунку податкового потенціалу (T_p) враховувався розподіл його на три складові: реалізовану, нереалізовану та прогнозовану. У формулі (1) за реалізовану складову відповідає фактичний обсяг податкових надходжень до зведеного бюджету країни (T_a); нереалізована складова враховує різницю між плановими та фактичними показниками податкових надхо-

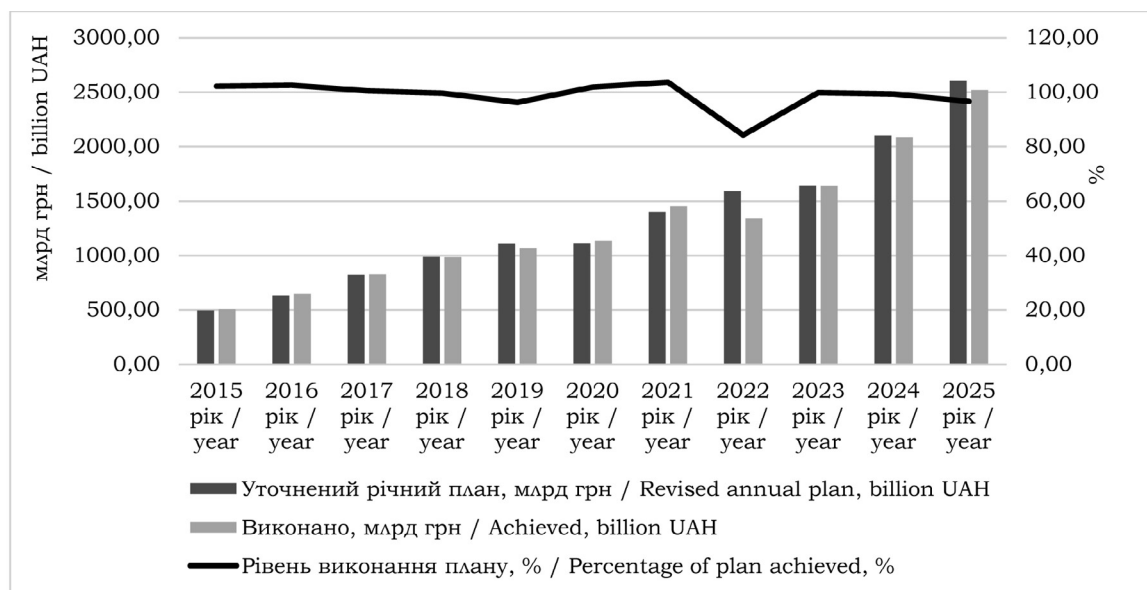

Рис. 1. Стан виконання показників податкових надходжень до Зведеного бюджету України

Fig. 1. Status of tax revenue targets for the Consolidated Budget of Ukraine

Джерело: складено автором на основі даних Open Budget¹

Source: compiled by the authors based on Open Budget¹

1 Державний веб-портал бюджету для громадян (Open Budget) : офіційний сайт. Міністерство фінансів України. URL: <https://openbudget.gov.ua/> (дата звернення: 10.03.2026).

2 Fenochietto R., Pessino C. Understanding Countries' Tax Effort. IMF Working Paper. 2013. WP/13/244. URL: <https://scispace.com/pdf/understanding-countries-tax-effort-nt5smd1za5.pdf> (дата звернення: 10.03.2026).

3 Namunane S., McNabb K. I. PFR Fundamentals : Tax Potential and Tax Effort (English). Washington, D.C. : World Bank Group. URL: <https://documents1.worldbank.org/curated/en/099053124144223844/pdf/P175240-57a175f3-4bfc-4a93-880e-f30fc22bbb36.pdf> (дата звернення: 10.03.2026).

джень (T_p), можливі надходження внаслідок роботи з податковим боргом минулих періодів (T_d), податкові втрати внаслідок надання податкових пільг (T_e), недоотриманий податковий ресурс внаслідок функціонування тіньового сектору економіки (T_{sh}); прогнозована складова має середньо- та довгостроковий характер, так як передбачає можливість зміни потенціалу внаслідок покращення соціально-економічних умов в країні (T_r):

$$T_p = T_a + T_p + T_d + T_e + T_{sh} + T_r \quad (1)$$

Для досягнення поставлено мети дослідження використовувались наступні методи: статистичні методи – для розрахунку складових податкового потенціалу та рівня його реалізації; метод аналізу – для інтерпретації результатів розрахунку складових податкового потенціалу та рівня його реалізації; метод абстрагування – для обрання основних економічних показників для розрахунку складових податкового потенціалу.

Основні результати. Найпоширенішими показниками для оцінки податкових зусиль в країні є планові та фактичні податкові надходження до бюджету. І якщо фактичні значення характеризують реалізовану складову податкового потенціалу країни / адміністративно-територіальної

одиниці, то відхилення фактичних показників від планових вказує на наявність нереалізованої складової. Причини відхилення можуть бути доволі різноманітними – недостатня ефективність податкового адміністрування, недоліки системи планування та прогнозування, форс-мажор тощо. Фактичні показники податкових надходжень до Зведеного бюджету України за період 2015-2025 рр. мали чітко окреслену тенденцію до зростання (рис. 1). Винятком став 2022 р.: початок війни негативно позначився на податковій спроможності країни і обсяги скоротились на 8 % в порівнянні з попереднім роком.

Відмітимо, що рівень виконання планових показників податкових надходжень, за виключенням 2022 р., коливався в межах 5 % від 100 % – виконання, що вважається прийнятним рівнем і не вимагає докорінної зміни методики прогнозування податків.

Щодо складової нереалізованого податкового потенціалу, рис. 2 та 3 містять показники недоотриманих податків внаслідок дії різних інституційних факторів. Зауважимо, що податковий борг в даному дослідженні не оцінювався через відсутність порівнюваних даних у відкритому доступі (організаційні зміни податкових органів призвели до відсутності щорічних звітів у відкритому доступі).

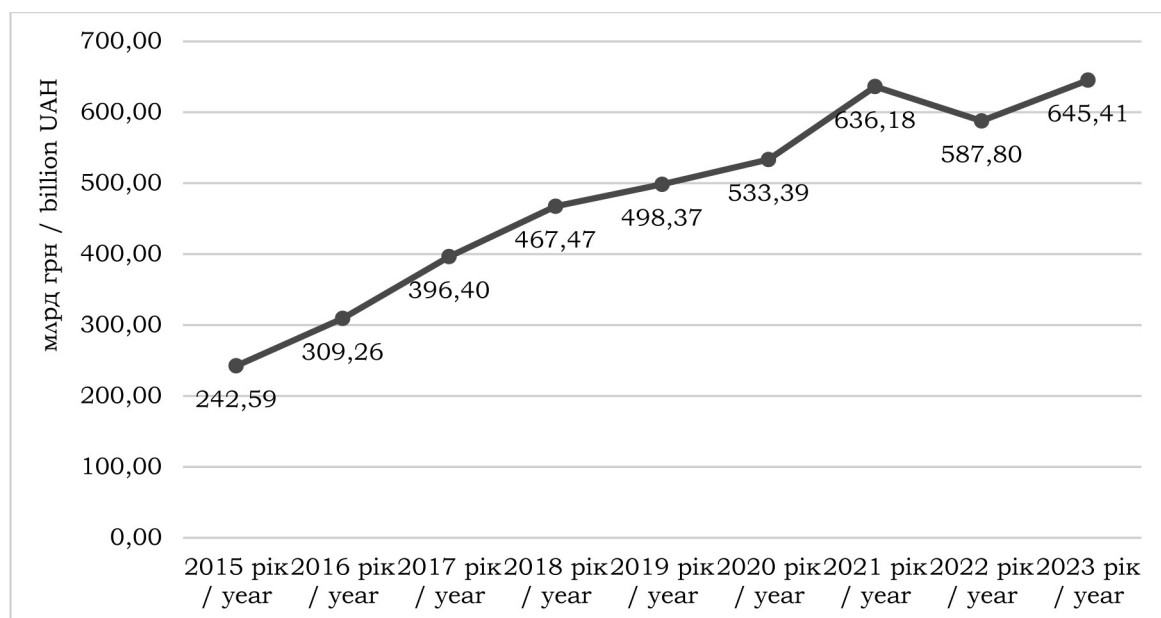

Рис. 2. Недоотримані податки внаслідок функціонування тіньового сектору економіки в Україні

Fig. 2. Tax revenue lost due to the shadow economy in Ukraine

Джерело: розраховано автором на основі даних (Asllani, Dell'Anno, & Schneider, 2026) та ¹²

Source: calculated by the author based on the data (Asllani, Dell'Anno, & Schneider, 2026) and ¹²

1 Elgin C., Kose M., Ohnsorge F., Yu S. Understanding Informality. CEPR Discussion Paper. 2021. No. 16497. CEPR Press, Paris & London. URL: <https://cepr.org/publications/dp16497> (дата звернення: 10.03.2026).

2 Informal Economy Sizes. URL: <https://www.worldeconomics.com/Informal-Economy/> (дата звернення: 10.03.2026).

В огляді літератури позначали дослідження, які акцентували увагу на важливості врахування не тільки офіційного сектору економіки, але й його неформальної складової, для адекватної оцінки податкового потенціалу та податкових зусиль. Для України проблема тіньової економіки є перманентною. Питання завжди стоїть в найточнішій оцінці даного сегменту економіки та оцінці податкових втрат для бюджету країни. В Україні на офіційному рівні Міністерством економіки, довілля та сільського господарства України (колишнє Міністерством економіки України) розраховувався за затвердженою методикою рівень тіньової економіки включно по 2021 р., середній рівень за період 2015-2021 рр. склав 31 %.

Разом з тим міжнародні дослідження, які оцінювали рівень тіньової економіки по вибірці країн світу за допомогою моделі множинних індикаторів та множинних причин (модель MIMIC), демонстрували значно суттєвіший рівень тіньового сектору в Україні. Зауважимо, що згідно показників з джерел до рис. 2, рівень тіньового сектору України за період з 2015-2023 рр. суттєво скоротився – з 47,79 % у 2015 р. до 39,40 % у 2023 р. Саме ці показники були взяті за основу для розрахунку втрат податкових надходжень через функціонування неформального сектору економіки в Україні.

Обсяг недоотриманих податки внаслідок функціонування тіньового сектору

економіки в Україні розраховувався, як добуток обсягу ВВП, виробленого неформальним сектором економіка, на фактичне податкове навантаження, розраховане як співвідношення фактичних податкових надходжень на фактичний обсяг ВВП у відповідному році. Як видно з рис. 2, податкові втрати внаслідок тіньової економіки за період 2015-2023 рр. зросли у 2,66 рази з 242,59 млрд грн до 645,41 млрд грн у 2023 р. Тіньовий сектор економіки – є системною проблемою країни в цілому, тому податкові зусилля в даному напрямку не можуть обмежуватися тільки державною податковою стратегією, а повинні бути органічно інтегровані в загальнодержавну стратегію розвитку.

Податкові витрати внаслідок надання податкових пільг, як показник нереалізованого податкового потенціалу, мають двоїстий характер. Застосування податкових пільг є проявом пошуку балансу між фіскальної та регулюючою функцією податків. Однак чисельні дослідження доводять, що податкові пільги можуть мати як продуктивний характер, тобто сприяти стимуляції економічної та соціальної активності, так і непродуктивний характер – не приводити до очікувано ефекту. В даному дослідженні не буде враховуватися корегування на втрати від непродуктивних податкових пільг. Як видно з рис. 3, реформування податкової системи в 2015 р. привело до сут-

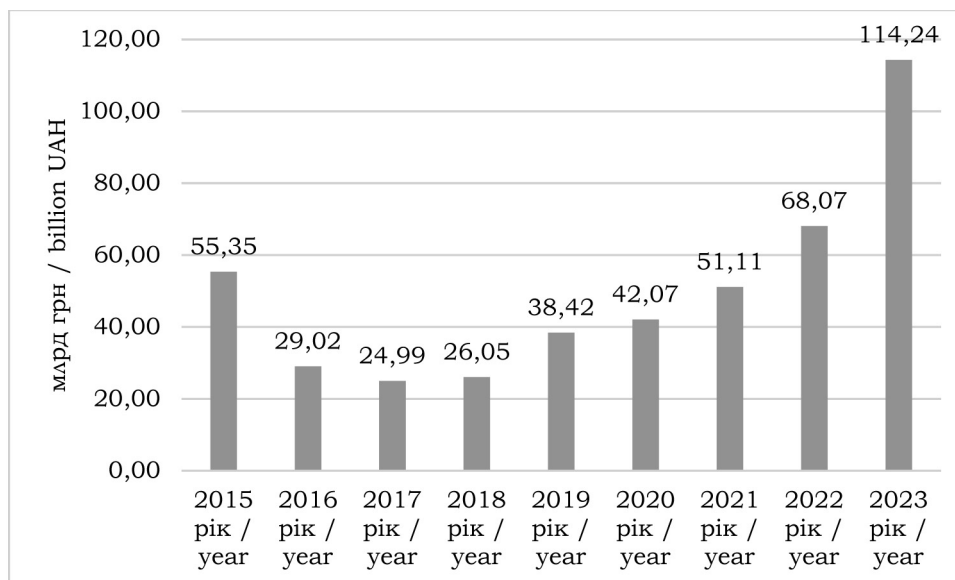

Рис. 3. Податкові витрати в Україні

Fig. 3. Tax expenditure in Ukraine

Джерело: розраховано автором на основі даних 1

Source: calculated by the author based on the data 1

тевого скорочення податкових пільг, й їх абсолютні значення впродовж трьох років не перевищували значення 30 млрд грн. Подальший період 2019-2021 рр. вже мав чітків виражену тенденцію до збільшення обсягів податкових витрат для системи публічних фінансів України, що в тому числі може буде пояснено світовою пандемією, яка вимагала застосування фінансових стимулів для подання негативних наслідків. А вже з 2022 р. зростання податкових витрат пов'язано з війною та необхідністю використання пільг для різних цілей державного розвитку.

В умовах триваючої активної стадії віськових дій наявні суттєві труднощі з розрахунком прогнозованого податкового потенціалу України, що не дозволило включити цей показник в підсумкову оцінку податкового потенціалу.

Враховуючи наявні дані по трьох компонентах податкового потенціалу, були розра-

ховані абсолютні обсяги податкового потенціалу України за період 2015-2023 рр., а також отримана відносна характеристика податкових зусиль через визначення рівня реалізації податкового потенціалу в Україні. На рис. 4 видно, що в Україні наявний суттєвий податковий розрив. Податковий потенціал за означений період зріс у 3 рази, але навіть попри зростання фактичних податкових надходжень у 3,22 рази, податковий розрив не скоротився до позначки менше 30 %. Відзначимо, що позитивні зрушення у податкових зусиллях наявні: рівень реалізації податкового потенціалу зріс на 4 % за означений період, навіть з врахуванням форс-мажорів (пандемія, війна). Спираючись на дослідження Світового банку⁵, середній рівень податкових зусиль в країнах регіону Європи та Центральної Азії складає 82,5 %. При рівні таких зусиль в Україні на рівні 68,25 % в останньому звітному році (2023 р.), очевидним є суттєвий

Рис. 4. Рівень реалізації податкового потенціалу в Україні

Fig. 4. The level of tax potential realisation in Ukraine

Джерело: розраховано автором на основі даних Open Budget¹, (Asllani, Dell'Anno, & Schneider, 2026) та ²³⁴

Source: calculated by the author based on the data Open Budget, (Asllani, Dell'Anno, & Schneider, 2026) and ²³⁴

1 Державний веб-портал бюджету для громадян (Open Budget) : офіційний сайт. Міністерство фінансів України. URL: <https://openbudget.gov.ua/> (дата звернення: 10.03.2026).

2 Elgin C., Kose M., Ohnsorge F., Yu S. Understanding Informality. CEPR Discussion Paper. 2021. No. 16497. CEPR Press, Paris & London. URL: <https://cepr.org/publications/dp16497> (дата звернення: 10.03.2026).

3 Informal Economy Sizes. URL: <https://www.worldeconomics.com/Informal-Economy/> (дата звернення: 10.03.2026).

4 Redonda A., von Haldenwang C., Aliu F. Global Tax Expenditures Database (GTED) (1.3.2) [Data set]. Tax Expenditures Lab. 2025. <https://doi.org/10.5281/zenodo.17312217>

5 Namunane S., McNabb K. I. PFR Fundamentals : Tax Potential and Tax Effort (English). Washington, D.C. : World Bank Group. URL: <https://documents1.worldbank.org/curated/en/099053124144223844/pdf/P175240-57a175f3-4bfc-4a93-880e-f30fc22bbb36.pdf> (дата звернення: 10.03.2026).

запас податкового потенціалу, яким може бути переведений з нереалізованої до реалізованої складової.

Висновки. В нормативно-правових документах тактичного та стратегічного характеру в Україні в якості індикаторів стану публічних фінансів загалом та податкової системи зокрема не використовуються податковий потенціал, рівень його реалізації та податковий розрив. Застосування даних показників дозволяє кількісно оцінити податкові зусилля в країні, надати характеристику достатності та виокремити подальші шляхи їх спрямування. Результати дослідження податкового потенціалу України довели, що наявний податковий розрив, спричинений як податковими втратами від функціонування неформального сектору економіки, так і наданням податкових пільг. За період 2015-2023 рр. рівень реалізації податкового потенціалу коливався на рівні 60-70 %. Враховуючи наявність продуктивних податкових пільг, податковий потенціал не може бути реалізований на 100 %. Орієнтиром для

докладання подальших податкових зусиль можуть стати середні показники реалізації податкового потенціалу в країнах регіону Європи та Центральної Азії – 82,5 %. Сприючись на результати міжнародних досліджень, в Україні варто зусередитись на роботі не з компонентою реалізованого податкового потенціалу за рахунок зміни податкових ставок та інших елементів податків, а з нереалізованою складовою. Вбачається доцільним активно працювати над добровільністю сплати податків в Україні, продовжувати легітимізацію обов'язковості сплати податків за рахунок оптимально розміщення бюджетних коштів, боротьбою з корупцією та ухиленням від сплати податків. В якості застереження хотіли б уточнити, що обсяг податкового потенціалу скорегується внаслідок врахування податкового боргу, а також врахування рівня продуктивності податкових пільг.

Подальші дослідження будуть пов'язані з уточненням показників розрахунку податкового потенціалу України, зокрема в прогнорованій компоненті та податкових витратах.

Список використаної літератури

1. Канєва Т. В., Рубан М. О. Оцінювання податкового потенціалу адміністративно-територіальної одиниці. Проблеми економіки. 2018. № 3. С. 191-200. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pekon_2018_3_26 (дата звернення: 10.03.2026).
2. Демиденко С. Л., Демиденко В. В. Методичні підходи до оцінювання податкового потенціалу регіонів України. Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету. Серія : Економічні науки. 2021. Вип. 60. С. 72-80. <https://doi.org/10.24025/2306-4420.1.60.2021.228615>
3. Іванова А. М. Оцінка податкового потенціалу місцевих бюджетів в умовах воєнного стану. Ефективна економіка. 2023. № 11. <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2023.11.42>
4. Цимбалюк І. О., Антонюк Д. А., Карлін М. І. Проблематика оцінки податкового потенціалу регіону як іманентної складової фіскального простору. Економіка та суспільство. 2022. № 39. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-39-18>
5. Шаповал Г. М., Чех Н. О. Оцінка податкового потенціалу об'єднаних територіальних громад. Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. 2021. № 2. С. 205-210.
6. Десятнюк О., Ткачик Ф. Роль податкового потенціалу в розвитку місцевого самоврядування в Україні. Світ фінансів. 2021. Вип. 1. С. 77-88. <https://doi.org/10.35774/sf2021.01.077>
7. Горелик Д., Конельська О., Гаврилюк В. Податковий потенціал об'єднаних територіальних громад. Молодий вчений. 2023. № 5 (117). С. 138-142. <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2023-5-117-27>
8. Лісничук О. А., Кісіль Ю. В. Аналіз втрат податкового потенціалу від тіньової економіки в Україні. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2020. Вип. 33. Ч. 1. С. 93-98. <https://doi.org/10.32782/2413-9971/2020-33-17>

References

1. Kaneva, T. V., & Ruban, M. O. (2018). Evaluation of Taxable Capacity of an Administrative-Territorial Unit. *Problemy Ekonomiky*, (3), 191-200. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pekon_2018_3_26 (in Ukrainian)
2. Demydenko, S. L., & Demydenko, V. V. (2021). Methodological approaches to the assessment of the tax potential of the regions of Ukraine. *Economic Bulletin of Cherkasy State Technological University*, 1(60), 72-80. <https://doi.org/10.24025/2306-4420.1.60.2021.228615> (in Ukrainian)
3. Ivanova, A. (2023). Assessment of the tax potential of local budgets under martial law. *Efektivna ekonomika*, 11. <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2023.11.42> (in Ukrainian)
4. Tsybaliuk, I., Antoniuk, D., & Karlin, M. (2022). Problems of assessing the region tax potential as an immanent component of fiscal space. *Economy and Society*, (39). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-39-18> (in Ukrainian)
5. Shapoval, G., & Chekh, N. (2021). Assessment of the tax potential of united territorial communities. *Herald of Khmelnytskyi National University. Economic Sciences*, 29(2), 205-210. (in Ukrainian)
6. Desiatniuk, O., & Tkachyk, F. (2021). The role of tax potential in the development of local government in Ukraine. *Scientific Journal «World of Finance»*, 1(66), 77-88. <https://doi.org/10.35774/sf2021.01.077> (in Ukrainian)
7. Horelyk, D., Konelska, O., & Havryliuk, V. (2023). Tax potential of amalgamated hromadas. *Young Scientist*, 5 (117), 138-142. <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2023-5-117-27> (in Ukrainian)
8. Lisnichuk, O., & Kisil, Y. (2020). Analysis of losses of tax potential from the shadow economy in Ukraine. *Scientific Bulletin of UNU. Series: International economic relations and world economy*, 33(1), 93-98. <https://doi.org/10.32782/2413-9971/2020-33-17> (in Ukrainian)

9. Осадча О. О., Дума В. Л., Мельник Л. М. Податковий потенціал місцевих бюджетів. Економічна парадигма. 2025. Вип. 2, № 7(99). С. 193–199. <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2025-7-11257>
10. Mawejje J., Sebudde R. K. Tax revenue potential and effort: Worldwide estimates using a new dataset. *Economic Analysis and Policy*. 2019. Vol. 63. Pp. 119–129. <https://doi.org/10.1016/j.eap.2019.05.005>
11. Afonso A., Montes A. P., Domínguez J. M. A dynamic efficiency analysis for tax revenues in OECD countries. *Empirica*. 2025. Vol. 52. Pp. 377–411. <https://doi.org/10.1007/s10663-024-09640-0>
12. Hayruni T., Minasyan G., Nurbekyan A. Estimating tax effort: new evidence from a novel dataset. *Baltic Journal of Economics*. 2025. Vol. 25, no 1. Pp. 131–155. <https://doi.org/10.1080/1406099X.2025.2491214>
13. Bird R. M., Martinez-Vazquez J., Torgler B. Tax Effort in Developing Countries and High Income Countries: The Impact of Corruption, Voice and Accountability. *Economic Analysis and Policy*. 2008. Vol. 38, Issue 1. Pp. 5–71. [https://doi.org/10.1016/S0313-5926\(08\)50006-3](https://doi.org/10.1016/S0313-5926(08)50006-3)
14. Gupta S., Kalra S. Improving tax revenues in the emerging markets: A Laffer curve analysis. *Economic Inquiry*. 2026. Pp. 1–35. <https://doi.org/10.1111/ecin.70069>
15. Jensen A. D., Weigel J. L. No Taxation without Administration: Bringing the State Back into the Public Finance of Developing Countries. *Journal of Economic Literature*. 2026. Vol. 64 (1). Pp. 246–80. <https://doi.org/10.1257/jel.20251760>
16. Baco T., Lieskovska V., Nemec P. Rethinking tax avoidance: Introducing a novel metric for assessing tax compliance. *Journal of International Accounting, Auditing and Taxation*. 2026. Vol. 61. Article 100777. <https://doi.org/10.1016/j.intaccudtax.2026.100777>
17. Lengaram E., Ntuli M., Mahonye N. Tax effort and capacity in developing countries: Unravelling the impact of the informal economy. *Development Southern Africa*. 2025. Vol. 42, no 4–5. Pp. 580–604. <https://doi.org/10.1080/0376835X.2025.2549280>
18. Aronsson Th., Xu F. Optimal income taxation without tax evasion. *European Economic Review*. 2026. Vol. 186. Article 105336. <https://doi.org/10.1016/j.euroecorev.2026.105336>
19. Dalamagas B., Palaos P., Tantos S. A New Approach to Measuring Tax Effort. *Economies*. 2019. Vol. 7(3). Article 77. <https://doi.org/10.3390/economies7030077>
20. Asllani A., Dell'Anno R., Schneider F. Global estimates of informal economies and new insights for 152 countries (1997–2022): Using an enhanced modelling approach. *Economic Analysis and Policy*. 2026. Vol. 89. Pp. 721–741. <https://doi.org/10.1016/j.eap.2025.11.027>
9. Osadcha, O. O., Duma, V. L., & Melnyk, L. M. (2025). Tax potential of local budgets. *Economic Paradigm*, 2(7(99), 193–199. <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2025-7-11257> (in Ukrainian)
10. Mawejje, J., & Sebudde, R. K. (2019). Tax revenue potential and effort: Worldwide estimates using a new dataset. *Economic Analysis and Policy*, 63, 119–129. <https://doi.org/10.1016/j.eap.2019.05.005>
11. Afonso, A., Montes, A. P., & Domínguez, J. M. (2025). A dynamic efficiency analysis for tax revenues in OECD countries. *Empirica*, 52, 377–411 <https://doi.org/10.1007/s10663-024-09640-0>
12. Hayruni, T., Minasyan, G., & Nurbekyan, A. (2025). Estimating tax effort: new evidence from a novel dataset. *Baltic Journal of Economics*, 25(1), 131–155. <https://doi.org/10.1080/1406099X.2025.2491214>
13. Bird, R. M., Martinez-Vazquez, J., & Torgler, B. (2008). Tax Effort in Developing Countries and High Income Countries: The Impact of Corruption, Voice and Accountability. *Economic Analysis and Policy*, 38(1), 5–71. [https://doi.org/10.1016/S0313-5926\(08\)50006-3](https://doi.org/10.1016/S0313-5926(08)50006-3)
14. Gupta, S., & Kalra, S. (2026). Improving tax revenues in the emerging markets: A Laffer curve analysis. *Economic Inquiry*, 1–35. <https://doi.org/10.1111/ecin.70069>
15. Jensen, A. D., & Weigel, J. L. (2026). No Taxation without Administration: Bringing the State Back into the Public Finance of Developing Countries. *Journal of Economic Literature*, 64 (1), 246–80. <https://doi.org/10.1257/jel.20251760>
16. Baco, T., Lieskovska, V., & Nemec, P. (2026). Rethinking tax avoidance: Introducing a novel metric for assessing tax compliance. *Journal of International Accounting, Auditing and Taxation*, 61, 100777. <https://doi.org/10.1016/j.intaccudtax.2026.100777>
17. Lengaram, E., Ntuli, M., & Mahonye, N. (2025). Tax effort and capacity in developing countries: Unravelling the impact of the informal economy. *Development Southern Africa*, 42(4–5), 580–604. <https://doi.org/10.1080/0376835X.2025.2549280>
18. Aronsson, Th., & Xu, F. (2026). Optimal income taxation without tax evasion. *European Economic Review*, 186, 105336. <https://doi.org/10.1016/j.euroecorev.2026.105336>
19. Dalamagas, B., Palaos, P., & Tantos, S. (2019). A New Approach to Measuring Tax Effort. *Economies*, 7(3), 77. <https://doi.org/10.3390/economies7030077>
20. Asllani, A., Dell'Anno, R., & Schneider, F. (2026). Global estimates of informal economies and new insights for 152 countries (1997–2022): Using an enhanced modelling approach. *Economic Analysis and Policy*, 89, 721–741. <https://doi.org/10.1016/j.eap.2025.11.027>

Tetiana Stetsenko,

PhD (Economics), Associate Professor, V. N. Karazin Kharkiv National University, 4, Svobody Sq., Kharkiv, 61022, Ukraine

t.v.stetsenko@karazin.ua

<https://orcid.org/0000-0003-3836-4785>

ASSESSMENT OF A COUNTRY'S TAX POTENTIAL

Abstract. The aim of this article is to provide a quantitative assessment of Ukraine's tax potential. Achieving the aim of the study involves carrying out the following tasks: identifying the components of tax potential that can be calculated on the basis of open data; and calculating the tax potential and the level of tax effort in Ukraine. In Ukraine's tactical and strategic regulatory and legal documents, tax potential,

the level of its realisation and the tax gap are not used as indicators of the state of public finances in general or the tax system in particular. The use of these indicators makes it possible to quantitatively assess tax collection efforts in the country, evaluate their adequacy and identify further directions for their development. The results of the study on Ukraine's tax potential have shown that there is a tax gap caused both by tax losses arising from the informal sector of the economy and by the granting of tax incentives. Over the period 2015–2023, the level of tax potential realisation fluctuated between 60 and 70 per cent. Given the existence of productive tax incentives, tax potential cannot be realised to 100 per cent. The average tax potential realisation rate in countries across Europe and Central Asia – 82.5 per cent – could serve as a benchmark for further tax reform efforts. Based on the findings of international studies, Ukraine should focus not on the realised component of tax potential – achieved through changes to tax rates and other tax elements – but on the unrealised component. It is considered advisable to work actively to promote voluntary tax compliance in Ukraine, to continue legitimising the obligation to pay taxes through the optimal allocation of budgetary funds, and to combat corruption and tax evasion. Further research will focus on refining the indicators used to calculate Ukraine's tax potential, particularly with regard to the forecast component and tax expenditures.

Keywords: *Taxes, Tax Potential, Tax Effort, Tax Gap.*

JEL Classification: H21; H26; H30.

In cites: Stetsenko, T. (2026). Assessment of a country's tax potential. *Social Economics*, 74, 273–281. <https://doi.org/10.26565/2524-2547-2026-74-23> (In Ukrainian)

Конфлікт інтересів: Автор статті є відповідальним секретарем наукового журналу «Соціальна економіка». Редакційний процес щодо цієї статті здійснювався іншими членами редколегії незалежно від автора. Автор підтверджує, що при написанні наукової статті ресурс штучного інтелекту не використовувався.

Conflict of Interest: The author of the article is the Executive Secretary of the scientific journal «Social Economics». The peer-review and editorial process for this manuscript was managed independently by other editorial board members... The author confirms that artificial intelligence tools were not used in the writing of this research article.

Стаття надійшла до редакції 15.03.2026 р.
Стаття пройшла рецензування 20.04.2026 р.
Стаття рекомендована до друку 01.05.2026 р.
Стаття опублікована 30.05.2026 р.

Received: 15 March 2026
Revised: 20 April 2026
Accepted: 01 May 2026
Published: 30 May 2026